

HRAVÝ

ZEMĚPIS

LIDÉ A HOSPODÁŘSTVÍ

Pracovní sešit pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

V souladu s RVP

Vydavatelství
Taktik

Hravý zeměpis 9

Lidé a hospodářství

Pracovní sešit pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

Autoři: Mgr. Jana Géringová
Mgr. Markéta Hložková
Mgr. Zuzana Klopacz
Mgr. Kateřina Knůrová
Mgr. Iveta Martincová
Mgr. Petr Šimon
Mgr. Petra Venhudová

Lektoři: Mgr. Marta Bílková
Mgr. Kateřina Rončková

Recenzenti: PaedDr. Jaroslava Olšanská
RNDr. Jaroslav Vávra, Ph.D.

Grafická úprava a sazba: Mgr. art. Stanislava Belanová, Sára Doležalová
Úprava map: Martin Fek, PaedDr. Rastislav Turák

Návrh obálky: Mgr. art. Stanislava Belanová, Sára Doležalová
Odpovědní redaktoři: Ing. Jaroslav Brdjar, Ing. Alena Fusková, Mgr. Lucie Pěnkavová

ISBN: 978-80-7563-243-2
4. vydání 2020

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s.r.o., Praha 2015
Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7 (1. vydání 2015)

Schválilo MŠMT čj. MSMT-15340/2019-8 dne 18. prosince 2019 k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání jako součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací obor Zeměpis s dobou platnosti šest let.

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem je bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázáno.

HRAVÝ ZEMĚPIS

9

_____
JMÉNO

_____
ŠKOLA

_____
TŘÍDA

_____
ŠKOLNÍ ROK

	POLITICKÝ ZEMĚPIS.....	2
	OBYVATELSTVO SVĚTA.....	14
	SVĚTOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ.....	25
	GLOBÁLNÍ ZMĚNY A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	49
	PRÁCE S MAPOU.....	56

I. STÁTY A JEJICH USKUPENÍ

Státy, státní zřízení a způsob vlády

1.

Na slepé politické mapě světa vybarvi a pojmenuj vždy alespoň dva státy, které odpovídají popisu. Jak se jednotlivá státní zřízení nazývají?

A) Státy, pro něž je charakteristická vláda panovníka, který není omezen žádným zákonným rozhodujícím vlivem.

Státní uspořádání:

Státy:

B) V těchto státech vládne jeden člověk, který prosazuje své vlastní zájmy, neexistuje svoboda slova ani svobodný přístup k informacím.

Státní uspořádání:

Státy:

C) Občané těchto států se podílejí na rozhodování bezprostředně bez zastupitelských orgánů.

Státní uspořádání:

Státy:

D) V čele těchto států stojí panovník, jeho moc je omezena ústavou.

Státní uspořádání:

Státy:

2.

Pro stát jsou charakteristické některé základní atributy. Bohužel se nám v tiskárně trochu pomíchaly. Seřaď je správně.

MÍ – OBY – CE – ORGA – ÚZE – VA – HRA – TEL – NI – STVO – NI – ZACE

3.

Vyhledej a do tabulky doplň šest největších států dle rozlohy. Do mapek napiš název státu a správné pořadí dle velikosti od největšího po nejmenší.

Stát	Rozloha (km ²)	Pořadí

4.

Z nabídky vyber a podtrhni ty státy, v nichž je formou vlády monarchie.

USA, Velká Británie, Austrálie, Kanada, Nový Zéland, Česká republika, Vatikán, Španělsko, Nizozemsko, Belgie, Ukrajina, Norsko, Švédsko, Maroko, Indie, Dánsko, Saúdská Arábie, Alžírsko, Jordánsko, Kuvajt, Polsko, Omán, Spojené arabské emiráty, Německo, Thajsko, Malajsie, Japonsko, Egypt, Jamajka, Bahamy, Brazílie

5.

Doplň text.

Nejdéle existující federací světa **jsou/je USA/Německo**. Vznikla sloučením nezávislých států na základě mezinárodní smlouvy ze 4. července _____ jako konfederace 13 států. Od roku 1787 jsou již označovány jako federace s možností připojování nových států. Těmi se staly _____ ostrovy v Tichém oceánu a _____. Jsou to jediné státy, které neleží na vlastním území USA.

6.

Najdi v osmisměrce názvy států a rozděl je na unitární státy a federace. V tajence nalezněš unitární republiku známou pro své unikátní přírodní bohatství. _____

K	A	N	A	D	A	M	Š
A	L	Á	A	B	D	M	V
T	Ž	D	A	A	P	A	Ý
A	Í	Ú	R	H	E	L	C
R	R	S	G	R	R	A	A
K	S	A	CH	A	U	J	R
Á	K	Č	S	I	K	S	S
R	O	A	A	N	L	I	K
I	N	D	I	E	R	E	O

Unitární	Federace

II. KULTURNÍ ROZMANITOST

Národy a jazyky

1.

Doplň, jak se jmenuje míšenec dvou ras zobrazených na obrázcích.

2.

Doplň do vět slova z nápovědy: *národ, negroidní, rasa, europoidní, kmeny, míšenci, mongoloidní*
Podle tělesných znaků se rozlišují tři základní lidské rasy: bílá _____, žlutá _____ a černá _____. Existují rozlehlé oblasti, ve kterých došlo ke smíšení různých _____. Nejvíce _____ žije v Americe, saharské oblasti Afriky, Indii a jihovýchodní Asii. _____ je společenství lidí žijících na určitém území. Toto společenství vzniklo společným historickým vývojem. V některých částech Afriky není proces vzniku národa dokončen a základní jednotkou zůstávají rodová společenství – _____.

3.

Některé národy nemají svůj vlastní stát.
Spoj národ s územím státu, na kterém žijí.

1. Baskové	☐	Norsko, Švédsko, Finsko, Rusko
2. Kurdové	☐	Španělsko
3. Laponci	☐	Čína
4. Tibetané	☐	Turecko, Írán, Irák, Sýrie

4.

Podtrhni šest nejpočetnějších národů na Zemi.

Slováci, Číňané, Francouzi,
Španělé, Bengálci,
Mongolové, Brazilci,
Arabové, Rusové,
Američané, Kanadané

5.

Přesmyčky:

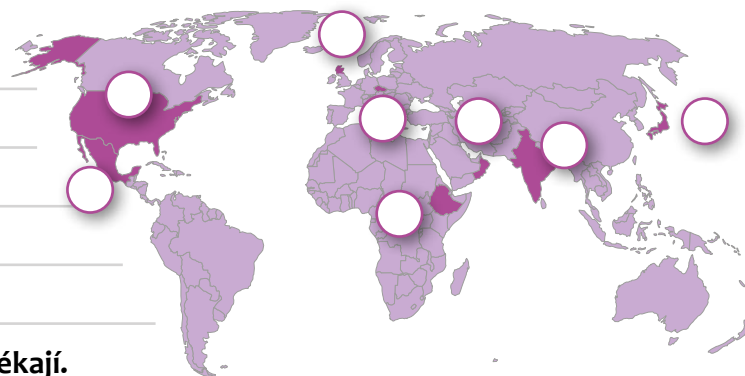
1. SARISMUS – _____	3. SETIMITISMUSAN – _____
2. KRIDISNACEMI – _____	

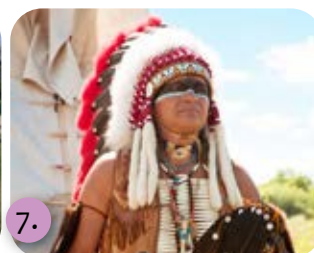
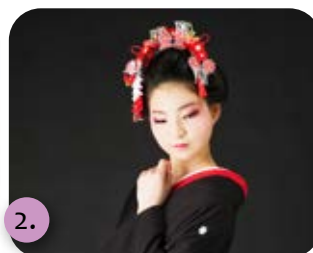
II. KULTURNÍ ROZMANITOST

Kulturní rozmanitost lidstva

1.

V různých kulturách se lidé i různě oblékají.
Vyznač do mapy místa, kde se můžeš setkat s lidmi na fotografiích.

2.

Víš, jak správně poděkovat lidem v různých zemích? Spoj překlad slova děkuji se správnou vlajkou země.

1. Dziękuję!

3. Спасибо!

5. ありがとう

2. Merci!

4. Grazie!

6. Danke!

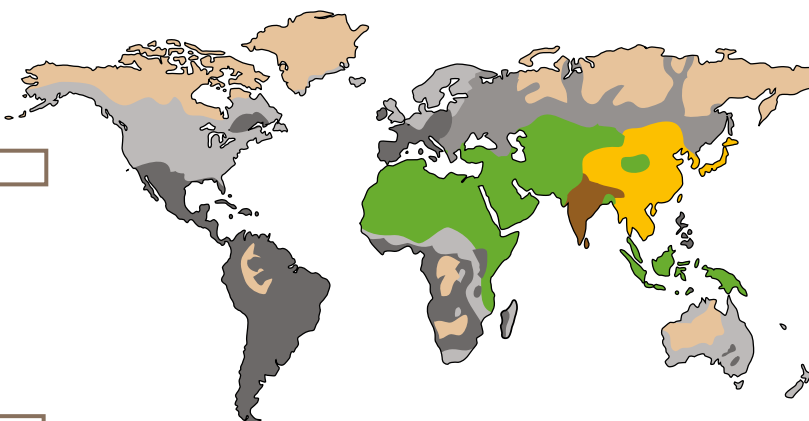

II. KULTURNÍ ROZMANITOST

Náboženství a kultura

1.

Na mapě jsou území podle převládajícího náboženství. Přiřaď k obrázkům název náboženství. Vybarvi legendu.

2.

Vybarvi v tabulce stejnou barvou výrazy, které k sobě patří. křesťanství – modrou barvou, islám – červenou barvou, buddhismus – zelenou barvou, judaismus – žlutou barvou

Křesťanství	Korán	Papež	Izrael	Alláh
Chanuka	Bible	Muslim	Tibet	Judaismus
Karma	Buddhismus	Kostel	Vatikán	Mešita
Islám	Davidova hvězda	Dalajláma	Synagoga	Tantra

3.

Doplň správnou odpověď o rozšíření náboženství ve světě.

- A Které náboženství je celosvětově nejrozšířenější? _____
- B Která jsou hlavní náboženství Indie a Izraele? _____
- C V kterých dvou státech Jižní Ameriky se můžeme setkat s hinduismem? _____
- D Který národ v Severní Americe a na Sibiři vyznává přírodní náboženství? _____

II. ZEMĚDĚLSTVÍ

Zemědělství

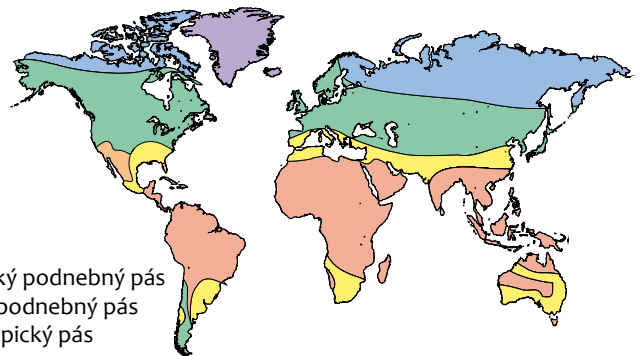
1.

Rozlušti názvy plodin a vybarvi legendu podle podnebných pásem, kde se plodiny pěstují.

Legenda:

- Tropický podnebný pás
- Mírný podnebný pás
- Subtropický pás

2.

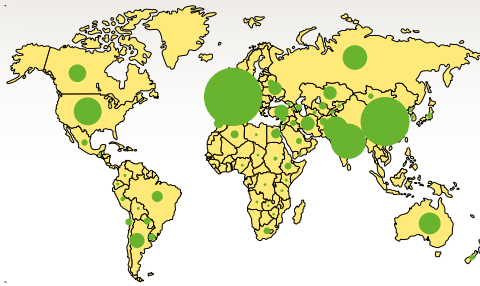
Rozděl vybrané užitkové rostliny do skupin:

A obilniny	 jetel
B technické rostliny	 máta peprná
C olejniny	 jutovník
D okopaniny	 batáty
E luštěniny	 káva
F pochutiny	 rýže setá
G léčivé rostliny	 sója
H píceiny	 řepka olejná

3.

Podle mapy světové produkce poznej plodinu a urči její největší producenty:

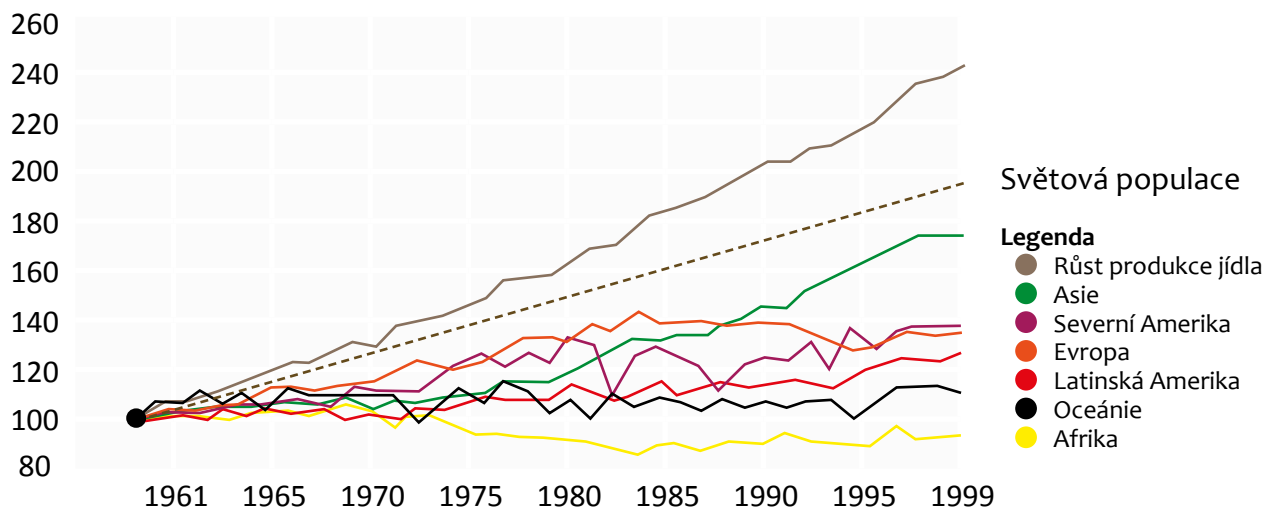
Plodina: _____

Producenti:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4.

V grafu nalezněš celkovou světovou produkci jídla, produkci jídla dle kontinentů a také růst světové populace od roku 1961 až do roku 1999. Odpověz na níže uvedené otázky, které se ke grafu vztahují.

- A Který kontinent v roce 1999 produkoval méně jídla než v roce 1961?
- B Který z regionů má relativně nejstálější produkci potravin? Vymysli proč.
- C Odhadni, jakým způsobem se vyvíjela produkce v Evropě po roce 2000.
- D Spočítej celkový nárůst světové produkce jídla od roku 1961 do roku 1999. Tentýž výpočet proved' i pro světovou populaci.

5.

Jsou tato tvrzení pravdivá? Odpověz správně a v tajence se dozvíš, kdy začal člověk poprvé užívat koření.

	ANO	NE
A Úrodný půlměsíc je specifická fáze měsíčního cyklu, ve které nejlépe rostou obilniny.	K	N
B Rostlinná výroba je hlavním tahounem zemědělské produkce vyspělých států světa.	U	E
C Zemědělství ve většině západních zemí je na vysoké úrovni.	O	R
D Kočovní chov dobytka je typický pro alpské státy a Skandinávii.	L	U
E Kácení lesů je dlouhodobě efektivním způsobem rozšíření půdního fondu.	F	I
F Nejvíce pěstovanou olejinou světa je sója.	T	N
G Intenzivní živočišná výroba znamená snahu maximálně navýšit produkci skotu.	A	U

První zmínky o užívání koření pochází z _____.

V. SLUŽBY A CESTOVNÍ RUCH

Propojenost světového hospodářství a globalizace

1.

Do mapy Evropy vybarvi zelenou barvou dva státy, které jsi již navštívil(a). Modrou barvou vybarvi dvě země, které bys v budoucnu rád(a) navštívil(a), a červenou vybarvi dvě země, kam bys rozhodně jet nechtěl(a). Doplň tabulku.

Stát	Hlavní město	Důvod proč jet/nejet

2.

Poznáš, co za památku je na obrázku? Spoj známé památky s jejich obrázky. Přidej také země, ve kterých se nacházejí.

Číslo	Název památky	Země, kde památka stojí
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

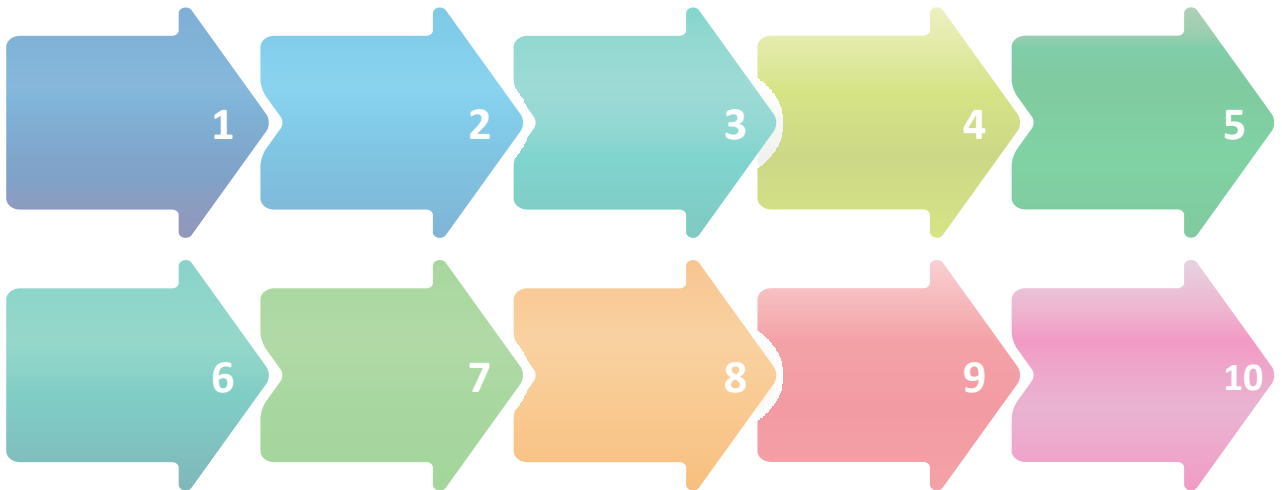

3. Jsou uvedená tvrzení správná? Pokud vyluštíš správně tajenku, dozvíš se, jak se nazývá značka, kterou nosí hinduisté na čele.

		ANO	NE
A	K cestě do Německa potřebuje občan České republiky cestovní pas.	A	T
B	Více cestují lidé z ekonomicky vyspělých zemí.	I	E
C	Veškerá turistika má negativní vliv na životní prostředí.	G	L
D	Last minute zájezdy je třeba objednávat dlouho před začátkem sezóny.	I	A
E	Cestovní ruch zásadně ovlivňuje tzv. selektivní předpoklady (např. politická situace).	K	H

4. V dnešní době lidé čím dál častěji cestují na delší vzdálenosti a využívají k tomu služeb aerolinek. Seřaď místa, kterými postupně procházíš, když chceš cestovat letadlem. Přiřaď k pojmům jejich správný český výraz. Nápověda: přiletová hala, bezpečnostní kontrola, pasová kontrola, pasová kontrola, celnice, letadlo, odbavení (check-in), výdej zavazadel, odletová hala, oblast bez zdanění

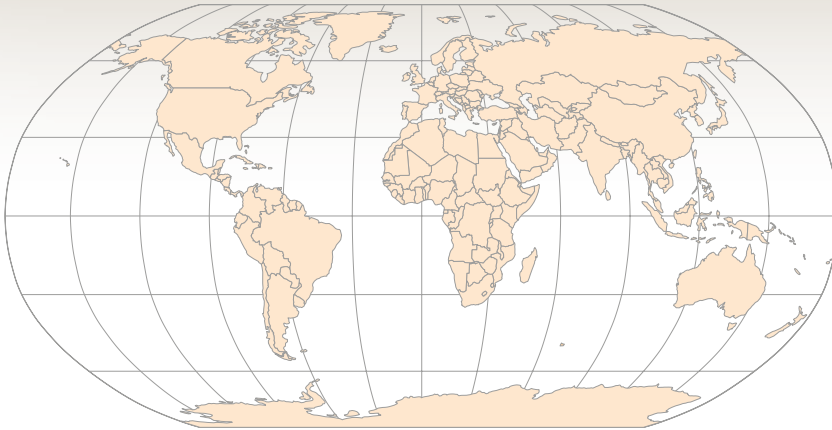
5. Představ si, že jsi obchodník v cestovní kanceláři a snažíš se prodat různým klientům zájezdy. Kam bys poslal(a) následující čtyři klienty? Přiřaď místo a číslo obrázku k požadavkům klientů.

Destinace:

1. Klientkou je mladá žena okolo dvaceti let, sportovního vzezření, která v zimě ráda lyžuje a v létě jezdí se svým přítelem na surf. Právě nyní shání letní dovolenou u moře, kde jsou velké vlny. Peníze pro ni nehrají zásadní roli.
2. Pár ve středních letech za tebou přijde a přeje si pohodlnou letní dovolenou. Chtějí si odpočinout od dětí a pobýt někde v klidném letovisku u moře. Preferují Evropu a nižší cenovou kategorii zájezdu.
3. Mladý muž vtrhne do tvé kanceláře a chce zimní dovolenou. Sjíždí jenom černé sjezdovky a miluje freeride na snowboardu. Rád si připlatí za luxus, ale chce odpovídající zážitky. Kam bys ho poslal(a)?
4. Dva postarší důchodci by rádi strávili pěkný víkend někde u vody. Vzhledem k jejich omezené penzi si ale nemohou dovolit vycestovat do zahraničí. Které místo v ČR by pro ně bylo nejvhodnější?

4.

Vybarvi na mapě dle legendy oblasti, kde vlivem klimatických změn hrozí záplavy a sucha, a vyšrafuj ty oblasti, kde je ozonová díra.

Legenda:

- Oblasti sucha
- Oblasti záplav
- Oblasti s ozonovou dírou

5.

V tajence křížovky najdeš název jevu, který pozorovali jihoameričtí rybáři ve vodách Tichého oceánu. Jedná se o zeslabení studeného oceánského Peruánského proudu (též Humboldtův proud) vlivem klimatických změn a s tím související oteplení tamních vod, které vede k extrémním meteorologickým jevům. Tajenka: _____

						... jsou hnací plyny ve sprejích.
						... deště jsou srážky s pH nižším než 5,6.
						... efekt způsobuje globální změny klimatu.
						... jsou látky znečišťující ovzduší.
						... je tříatomová molekula kyslíku.
						... je chemické znečištění atmosféry, jehož název pochází ze složení dvou anglických slov.

6.

Který z uvedených faktorů není zodpovědný za zvyšování koncentrace skleníkových plynů v atmosféře?

- A** spalování fosilních paliv   **B** pěstování rýže   **C** výroba mikroprocesorů   **D** kácení lesů

7.

Vyber správnou odpověď a vylušti tajenku. Nalezneš v ní rok, kdy byl v ČR přijat tzv. Kjótský protokol, kterým se průmyslové státy zavázaly postupně snižovat emise skleníkových plynů.

	ANO	NE
A Ozon je významný skleníkový plyn.	1	2
B Rozpad ozonu způsobuje dlouhodobné UV-záření.	0	9
C Nad Antarktidou je díky chladu ozonová vrstva nejsilnější.	0	9
D Přízemní ozon se též nazývá troposférický a chrání nás více než ozon stratosférický.	1	8

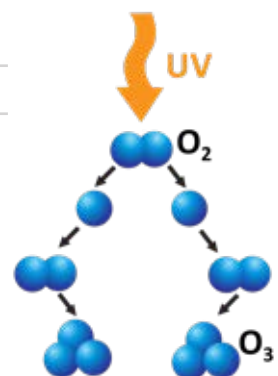
8.

Využij svých znalostí z chemie a napiš vzorec vzniku ozonu.

9.

Skrývačky – hledej ve větách slova související s globálními změnami klimatu.

- A** „Kozo, nežer ten muškát,“ volala babička. _____
- B** Chlapci, celí ztuhlí, kráčeli k domovu. _____
- C** Nechce se mi s Emilem jít plavat. _____

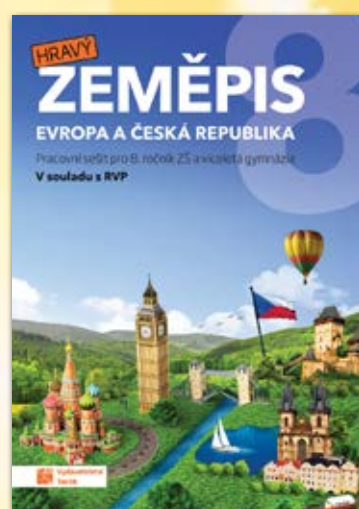
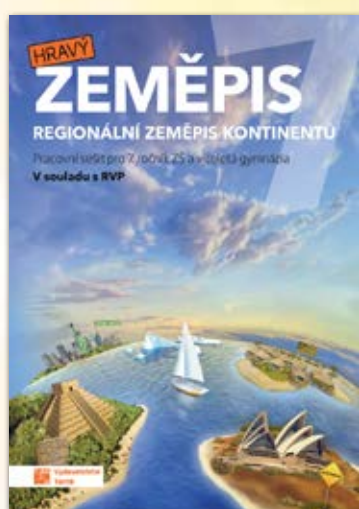
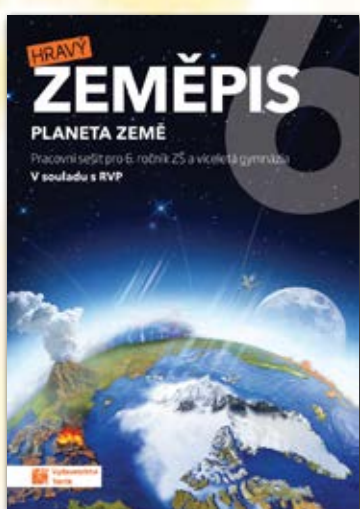

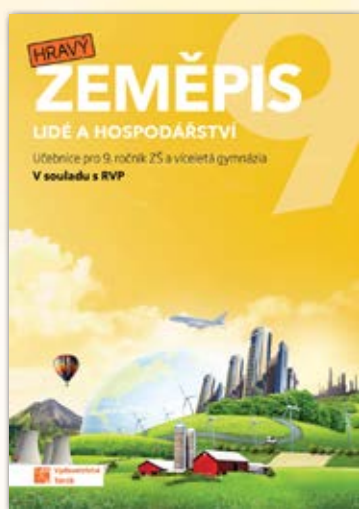
V pracovním sešitu Hravý zeměpis 9 najdete:

- 56 stran hravých cvičení přehledně rozdělených do 5 kapitol
- každá kapitola obsahuje kromě úkolů i mapu a místo na vlastní poznámky
- moderní a plnobarevný design, který podporuje motivaci a kreativitu žáků
- souhrnný test na konci každé kapitoly

Další pracovní sešity z řady Hravý zeměpis:

Pracovní sešit doplňuje učebnice Hravý zeměpis 9:

ISBN: 978-80-7563-243-2

Pracovní sešit je připraven v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem.